

JÓHÍR

V. évfolyam, 1. szám
2008. január 23., szerda
Ára: 174 Ft

A PÉCSI EGYHÁZMEGYE LAPJA

**A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát;
akik a halál árnyékának országában laknak, azokra
világosság ragyog. (Iz, 9,1)**

TARTALOM:

Fazekas Orsolya

Ünnepeljünk Zenével

Visszatekintő

Garadnay Balázs

Egyházi zene Pécsett

Bognár Attila

A (zene)kultúráról

Dr Schmidt Pál

**Bölcsődaltól
az ezerszínű orgonaszóig**

Kvanduk Frigyes

Amit hallottunk

Anonim

Belakni az éjszakát

Karmelita nővér

Ünnepelt az egyház...

Haider Márta

E fiúkért valaki felelős

Takács Gábor

Politika, közjó, értelem

Fazekas Orsolya

Hittel és reménnyel

Közlemények

Címlapfotó:
Horváth Gábor

Alapító: A pécsi megyéspüspök
Felelős szerkesztő: Fazekas Orsolya
Szerkesztőbizottság:
Bognár Attila, Garadnay Balázs,
Gesztiesy András, Kajtár Edvárd,
Kajtárné Tiborcz Mária,
Kvanduk Frigyes, Takács Gábor
Szerkesztőség:
7621 Pécs, Szent István tér 23.
E-mail: sajtroiroda@pphf.hu
Fotó: Fazekas Orsolya
Layout: Komáromi Csaba
Felelős kiadó: Fény Kft.
Pécs, Janus Pannonius u. 11.
Nyomda: Páskum Nyomda, Szekszárd

Ünnepeljünk zenével

Fazekas Orsolya

Egy hosszú, hat esztendeje tartó felújítás, átépítés végéhez érkeztünk el a Pécsi Székesegyházban. Január 25-én ismét felcsendülhet az Op. 100. Angster orgona, mely e hosszú munka folyamányaként Európa legnagyobb mechanikus orgonájává vált. Írhatnánk róla fontos, és szakértők számára értékes paramétereket, műszaki adatokat, azonban fontosabbnak vélem a liturgikus zene szerepét kiemelni, hiszen egyházmegyénknél minden templomában felcsendül az ének a liturgia közben, és van egy régebbi vagy újabb hangszer, mely azt a célt szolgálja, hogy híveink énekét kísérelje, vezesse.

A keresztény ünneplés a liturgia által válik nyitottá, hogy az isteni üzenetet, amely fentről jön, alkalmas módon befogadhasssa. Az égi liturgiát az ember a maga legnemesebb törekvéseiben szolgálja és élvezi. Krisztus jön közénk szentségi módon és mi a közénk jövő Isten Fiát méltóan kívánjuk fogadni. Ezért emberi teljesítményünk csúcsát kívánjuk szeretetünk jeleként felmutatni. Ez az ember éneklésében, zenéjében valósul meg a legtökéletesebben. Aki énekel, énekkel dicsőíti Istent, az önmagában is építi Isten országát. Aki pedig hallgatja, az az isteni üzenetre is nyitottá válik.

A zene liturgikus tartalma elsősorban az, hogy az ígét megfelelő módon hordozza. Amint a zsinat mondja: „az ígéssel összekötött istentiszteleti ének az ünnepélyes liturgiának szükségszerű és a teljes egészhez hozzá tartozó alkotórésze”. A zene hozzájárul ahhoz, hogy templomunkban, ha csak árnyaszerűen is, megjelenjen a mennyi liturgia fensége, az angyalok éneke, s mi beléphessünk az ő kórusukba. A zene bemutatja üdvösségünk ügyét a Teremtés nagyszerűségétől kezdve egészen a mennyi Jeruzsálem békesség látomásáig. Földi alkotás ugyan, de az örökkévalóság fénye ragyog át rajta. Anyagi valóság, de szellemi üze-

netet hordoz. Az emberen keresztül jelenik meg, de értékét a benne közölt isteni adja.

Alapvetően úgy kell közelednünk az egyházzenehez, mint feladathoz, és mint templomainkban ténylegesen elhangzó jelenséghez. Nem magunkat, a magunk akaratát, önkifejezését keressük benne, hanem engedjük, hogy a szent zene igazítsa, formáljon minket magához. Nem a kántornak kell egyedül énekszóval dicsőítenie Istent, hanem mi magunk is kell, hogy részesüljünk az isteni üzenetben, az imádságnak ebben a formájában. Még gyermekkoromból csendem vissza a szavak, miszerint a szentmisét nem hallgatni kell, hanem részt venni rajta. Be kell kapcsolódunk a liturgia menetébe, hiszen Isten jön közénk. Közénk, akik azért járunk az oltárhoz, hogy együtt ünnepelhessünk. Együtt adhassunk hálát a mindennapokért. •

2008. január 25-én Mayer Mihály püspök úr megáldja székesegyházunk felújított orgonáját.

Egyházi arcélek a pécsi egyházmegyében

Ezzel a címmel rendezett konferenciát a pécsi Egyháztörténeti Munkaközösség 2007. december 12-én a püspöki palota konferenciatermében a 2009-es jubileumi esztendőre való felkészülés keretében. Hasonló címmel (*Papi arcélek a pécsi egyházmegyében*) volt már egy konferencia 2006. május 24-én, szintúgy az Egyháztörténeti Munkaközösség szervezésében, de a két konferencia előadásai kicsit eltértek egymástól, ezért nem egy címen kerültek megrendezésre. Mégis az utóbbi szerves folytatását jelentette az előzőnek.

A konferenciát megnyitó köszöntőjében Mayer Mihály megyéspüspök úr röviden említést tett arról, hogy miért nem papi, hanem egyházi arcélek lett az előadások összefoglaló neve, és szólt arról is, hogy milyen fontosak az egyházmegye történetének még fehér foltjait érintő kutatások, s azok objektív közzététele.

A délelőtti szekcióban négy előadásra került sor. Elsőként Sümegi József bátaszéki iskolaigazgató tartott előadást Gergely fia Pál bátai apát címmel, majd egy újabb középkori személy, nevezetesen a nem éppen feddhetetlen életű Ernuszt Zsigmond pécsi püspök pályaképét vázolta fel dr. Fedeles Tamás, a Pécsi Tudományegyetem adjunktusa. A következő két előadó már az újkorba vitt minket. Zelei Enikő berkesdi tanárnő Juren Mártonnak Berényi Zsigmond pécsi püspököt dicsőítő kéziratot könyvről, míg dr. Pálmány Béla, az Országgyűlési Levéltár igazgatója, pedig az 1840-48 közötti pécsi káptalani országgyűlési követekről beszélt. A délutáni szekcióban öt előadásra került sor. Az első előadás csak látszólag lógott ki a sorból; valójában fontos momentumokat villantott fel a pécsi szeminárium múltjából dr. Boda Miklósné, a Pécsi Hit tudományi Főiskola könyvtárosa. Másodikként egy kevésbé ismert pécsi püspökről, Hetey Sámuelről beszélt

Kovács Zoltán. Hetey Sámuel a 19-20. század fordulóján, két nagyformátumú főpap, Dulánszky Nándor és gr. Zichy Gyula között volt püspök mindössze hat évig. Talán emiatt merült könnyen feledésbe, pedig jelentős intézkedések fűződnek a nevéhez. Az utolsó három előadás már a 20. századba kalauzolta a hallgatóságot. Borsy Judit, a Baranya Megyei Levéltár munkatársa, Erdélyi Károly szlavóniai provikáriusról beszélt, aki a két világháború között az egyik meghatározó alakja volt a pécsi egyházmegyének. Pohánka Éva, az Egyetemi Könyvtár munkatársa, egy kivételes tudású teológia-tanár, Szentkirályi István munkásságát mutatta be hagyatékának tükrében. A Pécsi Káptalani Levéltárban őrzött Szentkirályi-hagyaték igen értékes forrás-anyag a kutatók számára. Utolsóként Bánkuti Gábor, a Szent Mór Iskola tanára adott elő, aki Cserháti József püspököt „mutatta be”. A hallgatóság körében sokan kíváncsian várták ezt az előadást, ami nem véletlen, hiszen jó néhányan személyes ismeretségben voltak a püspökkel. Az előadó azonban nem megítélni akarta személyét (hiszen ahhoz még „túl friss”, hogy objektíven tudjuk értékelni), hanem történelmi kontextusba ágyazva, főleg teológiáját kívánta bemutatni, amire a II. Vatikáni Zsinat (és az azt követő évek) erőteljesen rányomták bélyegüket. A konferencián elhangzottakat értékes hozzászólások követték, végül Mayer Mihály püspök úr mondott rövid zárszót.

A konferencia elsődleges célja az volt, hogy a legújabb történelmi kutatások eredményeit bemutassuk a közönségnek. Tervezzük, hogy a közeljövőben mindkét konferencia anyagát egy kötetben megjelentetjük.

Kovács Zoltán
Pécsi Püspöki Levéltár

Advent negyedik vasárnapján

Hegedűs János plébános atya meghívására érkezett Tamásiba, Bodogán László görög katolikus parókus úr, hogy a híveket előkészítse a karácsony örömére.

Szentbeszédében reményének adott hangot, hogy az adventi gyertyák színe a bűnbánatra serkentett bennünket, majd csonkig égtek a lila és rózsaszínű gyertyák, míg imádkoztunk mellettük.

„Az Istentől kaptunk garanciát, hogy nem vagyunk egyedül. Van Istenünk, aki csillag és a mennybe vezet bennünket. Mi találkozni akarunk Jézus Krisztussal. Isten az örök életet célozta meg számunkra Jézus Krisztus által” – fejezte be a parókus úr a prédikációját.

Kajtárné Tiborcz Mária

A Jó Pásztor

Iváncsits Tamás új zenés drámája Brenner Jánosról, a Magyar Tarcziciuszról

Az előző évszázad, melyet egyik jeles közéleti magyar személyiség találóan nevezett „Hosszú, beteg, nagy-képű, keserves 20. századnak” – de annak elsősorban a dereka tája – bővelkedik máig felderítetlen papi gyilkosságokban. A szovjet-országi impérium támogatásával közel fél évszázadon át regnáló kommunista bolsevik diktatúra rettegett erőszak szervezetei (PRO, ÁVO, ÁVH, majd Belügyminisztérium Politikai Osztálya egészen 1990-ig) kiváltóképpen az ifjúsággal „illegálisan” foglalkozó papokra, szerzetesekre vadásztak, jóllehet a Magyar Népköztársaság alkotmánya biztosította a vallásszabadságot (54. §), és egyetlen rendelet, jogszabály nem tiltotta az úttörőn és a KISZ-en kívüli gyermek- és ifjúsági tömörülések tevékenységét. Maga az 1957 és 1989 között „országoló” Kádár János jegyezte meg egyszer: „Nagyon is nehéz itt megverekedni, mert a törvények nem tiltják, hogy valaki labdát fogjon, s a gyerekeket játszani hívja...”

Persze ez merő képmutatás a diktatúra „szalonképességét” reklámozni kívánó, a szabad világot félrevezető megnyilatkozás volt. Ismétéljük: a fiatalokkal, rejtett cserkész-gyűléseken, kirándulásokon, táborozásokon foglalkozó papok, szerzetesek és sok világi személy tevékenységében halálos veszélyt szimatoltak az önkényuralom gurujai. Mindent megtettek, hogy kivonják őket a mindennapok vérkeringéséből, és számos esetben az életből is. A teljesség igényét távolról sem kimerítve íme néhány hőselektű szerzetes, pap neve, akik a mártíromságot is vállalták a magyar fiatalokért. (Jórésztük halál-körülményei a mai napig tisztázatlanok): a pálos Ács Ferenc István, az ősköi Szekuli Pál, Éber Ádám ciszterci szerzetes Csonka Ferenc kővágószőlősi plébános, az illegális pálos szerzetes, aki ugyan az „ágyban, párnák közt” halt meg, ám egyértelműen az ÁVO-s kínzások következtében. A zalaegerszegi Kovács Ferenc Imre. És 2007. december 14-én éjjel volt ötven éve, hogy betegellátás ürügyén kicsalták a rábakéthyi (ma Szentgotthárd külterülete) plébániáról Brenner János Anasztáz (ez utóbbi a ciszterci rendi fölvevő neve) 26 éves káplánt és „ismeretlen személyek” késszúrással meggyilkolták.

A Brenner családból mindhárom fiú a papi hivatást választotta; 1940 és 1946 között Pécsen éltek, ahol János előbb a Püspöki Gyakorló Elemi Iskola, majd a Ciszterci Rend Nagy Lajos gimnáziumának diákja volt. 1946-ban visszaköltöztek Szombathelyre.

2007. december 13-án megemlékező szentmise volt a Belvárosi templomban, melyet Veres András szombathelyi megyéspüspök pontifikált, majd szoboravatás követke-

zett a Nagy Lajos Gimnázium földszinti folyosóján Mayer Mihály és Veres András jelenlétében.

Mindezek betetőzéseként a gimnázium dísztermében került sor Iváncsits Tamás Brenner Jánosról szóló zenés drámájának pécsi bemutatójára. A jó pásztor városunkban történő előadását Dékány Sixtus ciszterci atya szorgalmazta. Páratlanul szép eredménnyel, hiszen a nagysikerű előadás zsúfolt ház előtt került bemutatásra, zömmel fiatalokból álló publikum előtt. A mű hangfelvétele – különböző hanghordozókon – kapható volt az előadás után.

Az új zenés színpadi mű zene- és szövegszerzőjét, Iváncsits Tamást nem kell bemutatnunk egyházmegyénk híveinek (elsősorban a Tékozló fiú és a Damaszkusz című, a fiatalok körében rock-operának nevezett alkotásokra utalok) bizonyította hogy méltó folytatója a Lloyd-Webber, Szőrényi, illetve Tolcsvay vonalnak.

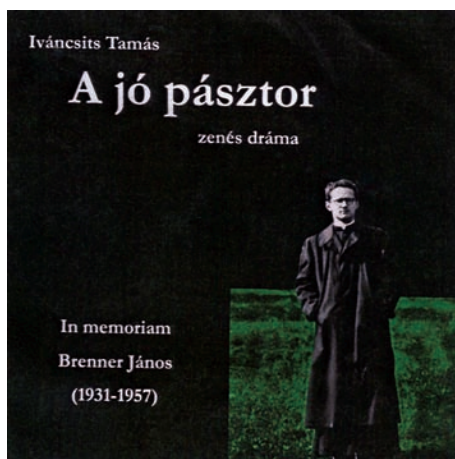
A Jó Pásztor még abban is újat nyújt az eddigi rock-operákkal összehasonlítva, hogy a darab tartalma távolról sem fikció; élet és történelem hűen követi János atya mindössze kétévnyi papi tevékenységét. A prozódia (melódia és szöveg főleg hangsúlybeli illeszkedése) szinte tökéletesnek mondható. Ha Bárdos Lajos pro-

fesszor, nemzetközi hírvézeneszerzőnk, a prozódia tudományának legkiválóbb hazai tudora élne, minden bizonnyal elégedett lenne.

A zene általában hűséges társa a textusnak, változatos, szép melódiavilággal, színes hangszereléssel. A misetétel beiktatása művészi kötőanyagának bizonyul: Kyrie, Sanctus-Benedictus, Agnus Dei. Hasonlóan kitűnő ötlet a darab elején színre lépő narrátor (Papp Krisztina nagyszerű alakítása) dallamának visszatérése a fináléban. A három ávós által megszólaltatott Pénz és hatalom valamint a Meg kell halnia! című tételek történelemkönyvnél is érdekesebben, hitelesebben mutatják meg fiataljainknak a 20. századi históriánk egyik legsötétebb bugyrát.

A szinte kivétel nélkül amatőr előadókból álló gárda maximális minőséget nyújtott Lauer Ferenc vezetésével. A főszereplő-szerző, Iváncsits Tamás mély átéléssel, a prózai és zenei részek meggyőző tolmácsolásával ragadta magával a hallgatóságot. Ugyanez mondható el a házvezetőnő, Málcsi néni alakító Iváncsitsné Major Szilviáról is. Bízunk abban, hogy Iváncsits Tamás legújabb opusza jelentős mértékben hozzájárul Brenner János Anasztáz vértanú atya mielőbbi boldoggá avatásához.

Ivasivka Mátyás

Gaudate vasárnap a Csillagbörtönben

Advent harmadik vasárnapján a Szegedi Fegyházban ünnepi szentmisét celebráltak Mayer Mihály és Dr. Kiss-Rigó László szeged-csanádi megyéspüspökök urak.

A szentmise után a fogva tartottak Katolikus Kulturális Köre bemutatott egy pásztorjátékot, és a Via Stellis zenekar adventi koncertjét hallgathatták meg a vendégek és az érdeklődő fogva tartottak.

Az egyik fogva tartott, aki egyébként a pásztorjáték szerzője is, köszöntötte az egybegyűlteket. Így fogalmazott: „A szabadulásnak nagy a jelentősége ezek között a falak között. De számunkra a szabadulás több mint szabadulás az intézetből. Számunkra a szabadulás a büntől való szakítást is jelenti. Nehéz erről beszélni, ha az ember ebben a ruhában áll Önök előtt. Mégis cselekedeteink tetteink igazolnak bennünket. Jézus azt tanította: Gyümölcsseikről ismeritek meg a fákat. Szeretnénk olyan gyümölcsöket teremni, hogy szavaink ne váljanak hittelenné.”

Mayer püspök úr homíliájában arról beszélt, hogy az emberek cselekedetében ott kell lennie három rugónak, amit elméletben szét lehet választani, de a gyakorlatban sohasem. Ez az életben egymástól elválaszthatatlan három dolog a felelősség, a jól képzett lel-

kiismeret és a szabadság. Ha nincs az emberben felelősség, akkor azt gondolja, azt teszek, amit akarok, és nem ismeri a jót és a rossz közötti különbséget. Sokan vannak, akik a lelkiismeretükre hivatkoznak, de ha az rosszul kép-

zett, akkor a jó és a rossz között nem tudnak különbséget tenni. A szabadságot elkötelezettségben tudjuk élni, anélkül gátlástalanok leszünk, ha nincsenek korlátaink, nincsen szabadság sem, mert akkor az rombolássá válik.

A keresztény embernek nem szabad megelégedni ennek a világnak az érveléseivel. Aki csak világi keretek között gondolkodik, az csak a pillanatnak akar élni. Ahhoz, hogy karácsonykor találkozzunk Jézussal, nem elég magunkba fordulni, bűnbánatot tartani, hanem rá kell figyelni arra az örömhírré, amelyet üzen nekünk a közénk jövő

Jézus, hogy az Ő szeretetére szeretettel válaszolhassunk. Ez új lehetőség is. Ha mi karácsonykor Valakivel akarunk találkozni, és nemcsak valamit, ajándékot elfogadni, akkor gazdagabbak leszünk. A karácsony lehetőség. Meg kell tapasztalni ezt a lehetőséget, amikor valakivel, a legnagyobbval találkozhatunk, és szeretettel köszönhetünk Neki.

Haider Márta

Egyházi zene Pécsett

Akikre büszkék lehetünk

Garadnay Balázs

Ezer éves egyházmegyénk ünnepi előkészületének kiemelkedő eseménye, hogy 2008. január 25-én Mayer Mihály püspök úr megáldja székesegyházunk felújított orgonáját. Az orgonát 1887-ben készítették a világhírű pécsi Angster orgonagyárban, most a hatéves felújítást a jogutódnak számító Pécsi Orgonaépítő Manufak-

túra végezte. Így az elmúlt évek szerényebb hangzású orgonajátékai után a jövőben ismét a maga pompájában szólal meg bazilikánk orgonája. Most a zenei rendezvények kezdetekor idézzük emlékezetünkbe az elmúlt évtizedek kiemelkedő egyházzene-szeit, akik örömmel szolgálták a liturgiát és az Isten népét a szent zene által.

Mayer Ferenc tb. kanonok, karnagy
(1899-1973)

Az 1888-ban alapított híres fiú-kórusnak, a Székesegyházi Énekiskolának harmadik igazgatója Regensburgban szerezte meg karnagyi képesítését. 1931-től szolgált az Énekiskolában, 1937-től ő volt az igazgatója az államosításig, sőt még öt éven keresztül vezette a kórust titokban, illegálisan.

Egy egykor énekiskolás diákja, (Faller) Bokrétás András így emlékezik szerett Direktörára: Mayer Ferencről (Franci bácsiról, Diriről) minden egykorvolt tanítványa, neveltje csak szuperlatívuszokban képes megemlékezni.

Franci bácsit a Mindenható nagyon szerethette, mert – nekünk úgy tűnt – a 100 % fölött teljesíteni tudás képességével ajándékozta meg. Egészen szolgálta Őt, és egész lélekkel figyelt a gondjaira bízott gyermekekre, és vezette be őket az egyházzene rejtelseibe, tudományába.

Franci bácsi elvégezte azokat a kötelező penzumokat, amelyek igazgatói-karmesteri funkciójához nélkülözhetetlenek voltak ugyan (Regensburg), de a veleszületett, szinte atavisztikus ösztöne, képessége felülmúlta mindazt, amit könyvekből, stúdiómból tanulhatott meg.

Speciális nevelési, zenepedagógiai érzéke és képessége a szinte teljesen tudatlan (legfeljebb az egyházzene iránt né-

mi érdeklődés tanúsító) gyermekből fél év alatt kottaolvasó, egy év alatt blattról éneklő kórustagot kreált.

Zenei felfogása egyfajta barokk világ-szemlélethez igazodott, a zene és mondanivaló legmélyebb szféráiba hatolt, és olyan hangzást, megjelenítést és előadást produkált, amely a legmagasabb szintű elismerésre volt méltó.

Emellett nemcsak az egyházzene, de az emberi, mondhatnám humánus megítélések és megnyilvánulások képességével is ellátta tanítványait. Életünk igazolja, hogy erkölcsi tulajdonságaink hatvan-hetven év után is őrzik keze nyomát magatartásunkon, lelkünkön.

Fegyelmezett, fegyelmező, atyai szigorúsága mellett mindannyian bírhatuk szeretetét, megbecsülését.

Szerető szigorával belénk plántált ismeretek, érzések egész életünk során irányt mutattak és a felfordult, lázongó, beletörődést követelő világban is táplálkozhattunk abból, amit gyermekként megkövetelt tőlünk, s amelyet mi készséggel sajátítottunk el.

Intuíciói, amelyekkel megjelenítette az egyházzenei alkotásokat nemcsak a hagyományokra támaszkodó, de a maga módján modern aspektusokat is felmutató eredményeket mutathatt fel.

A maga szerénységével briliáns kórusmunkájáért nem várt különösebb elismerést, jöllehet munkája veteke-dett a regensburgi dómkórus képességeivel csakúgy, mint a Wiener Sängerknaben megcsodált produkcióival.

Ma is büszkén emlegetjük, hogy egy ilyen összevetésen blattról-éneklés és előadásmód tekintetében legyőztük a regensburgiakat.

Sajnálatos, hogy a pécsi kulturális zenei életnek és egyházzenei életnek ez a kiváló reprezentánsa egy szerény emléktáblán kívül semmiféle utólagos elismerést nem birtokol.

Utcát, klubot, helyiséget nevezhetnének el róla, mert félő, hogy emléke azokkal együtt, akik lassan kifogynak a világból, el fog halványulni, sőt, – horribile dictu –, elfelejtődik.

Garadnay Balázs, egyházmegyei zeneigazgatója, aki diákként szolgált az Irgalmasok templomában, Francis bácsi ott töltött 20 éves lelkipásztori szolgálatának utolsó három évéről idézi emlékeit:

Amikor az Énekiskoláról beszélt, elérzékenyült a hangja. Akkor még nem tudtam, mit őrizhet a szívében, de egyértelmű volt, hogy rajongás, álmom és vágyakozás egyszerre élt a lelkében. Csodáltam lelki nagyságát, tartását és biztos cél-látását, s azt, ahogy biztatni tudta a tanácsért hozzá fordulókat. Ő, akinek kezéből kivették a karmesteri pálcát, nem tört meg. Pap volt, akit Jézus meghívott, s ő igent mondott. Nem a papi szolgálat kizárólag zenei összetevőjére, hanem a papságra, Krisztus papságára. S ebben nem lehet csorbítani senkit, azzal sem, ha másként kell szolgálnia, mint azt ő elgondolta.

Én csak az időskori prédikációit halgattam. Majdnem minden alkalommal azzal fejezte be beszédét, hogy „de azért nekünk nem kell félnünk, mert a jósa-gos Isten...!”

Egyszer így buzdította a híveket: „Kicsinyhitűek – ezt mondja Jézus mindazoknak, akik a világ kísértéseiben, az élet szenvedéseiben bizalmukat elveszítik. Ezt mondja mindazoknak, akik ismerik ugyan az ő hatalmát, de mégis bizalmatlanok, mert a Mester látszólag alszik, mert talán nem érzi éppen akkor az ő közelségét, a vallás vigaszait. Kicsinyhitűek, mit féltetek? A Mester értetek halt meg, nektek nyitotta meg a Mennyet, segít is annak elnyerésében! Lecsendesíti majd a háborgó tengert! Tiértetek ontotta vérét, nem is fog elhagyni benneteket a kísértésben, csak akaratot lásson bennetek, csak bizalmatok legyen benne, ha még oly közel is a veszedelem, csak bizalom, ha már-már elnyeléssel fenyegetnek is a hullámok, és ha látszólag alszik is a Mester, csak bízzatok!”

Halála után került kezembe egy beszéde, amit 1949-ben, az államosítás és a szerzetesek börtönbe hurcolása között mondott el egy zárdában. Ebből idézem: „Egy éve már, hogy a Rend kezéből az ifjúságot kivették, és

az egyik nagy küldetését megakadályozták. Tétován állunk, hogy mi lesz a Rend céljával, rendeltetésével. Tépelődnek nem egy, de többen, hogy az aktív életből a kontemplatívba lépünk-e át. Hogyan alakul át a Rend élete? Marad-e ez a helyzet, vagy lesz-e változás? Nos, úgy gondolom, felesleges a tépelődés – mindaddig, amíg a jelen élet körülményei világpolitikai és belpolitikai vonalon ki nem forrták magukat, és a jövő gazdasági és politikai keretei ki nem alakulnak, teljesen felesleges tépelőd-nünk, hogy mit tegyünk, és mivé leszünk.

Azok a keretek, azok a kötelékek, melyeket önként magukra vállaltak a Teremtővel szemben, változatlanul fennállnak. Az az út, amelyre rálép-tünk, és mely az örök életre vezet, ma is a mi utunk. Tehát éljünk a mi kere-teink között úgy, hogy az örök életet el ne veszítsük! És mindenekfelett él-jünk azon tudatban, hogy Az, aki minket a létbe hívott, él, és minden teremtett lény csakis az Ő akaratát fogja megvalósítani. Vagyis bízzunk rendíthetetlenül a Gondviselésben!

Hogy ez a bizalmunk erős legyen, megingathatatlan legyen, nagyon erős hitünknek kell lennie. Hinni abban, hogy Isten mindenható. Ő alatta van minden erő, hatalom és képesség. „Kicsoda olyan, mint az Isten?” (Zsolt 113,5) Hisz' minden az Ő kezéből került ki! Nélküle semmi, de semmi sem létezhet! Fizikai közreműködésre van szükség, hogy bármi is mozoghasson, sőt fönmaradhas-son. Az Isten végtelen hatalmára van szüksége minden teremtett lénynak, legyen az porszem, vagy egy égitest, legyen az kődarab vagy sziklahegy, legyen az apró hangya vagy óriás elefánt – „őbenne élünk, mozgunk és léte-zünk” (ApCsel 17,28). Tehát minden az Ő hatalmában van.

Hinni abban, hogy Isten végtelenül bölcs. „Uram, te mindent tudsz” (Jn 21,17) és „mekkora a mélysége az Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásá-nak!” (Róm 11,33) Van-e csak egy szándék is, egy akarat is, ez elhatá-rozás is, egy cselekedet is, mely rejtve maradhat előtte, ki előtt minden nyit-

va és felfedve van? Történhet-e vala-mi égen vagy földön az Ő tudta nél-kül? És ha van szabad akarat, mely az Ő bölcsességének műve, és ez ellene tehet az Isten akaratának, ez bölcses-ségét csak még szembevetőbbé teszi, mert minden ellenkezés ellenére, mi-vel örök terveiben szerepelnek, és minden csak az Ő terveit szolgálja, mindent úgy rendez el, hogy elérje azt, amit akar. A mi terveinket, célki-tűzéseinket keresztezheti teremtett erő, de az Úr bölcsességének ki lehet-ne megsemmisítője?

A mai időkre alkalmazva: Ő tudja, látja a terveket, erőket, melyek a tör-ténelem szekerét mozgatják – „de az Úr kineveti őket” (Zsolt 2,4). Ez a sze-kér úgy fog haladni, ahogy Ő engedi, és ahogy Ő akarja.

És hinni a Szeretetben. Merüljünk csak el az evangéliumban! Különösen azt a részt szemléljük, ahol a mezei liliom-ról szól, ahol az ég madarairól beszél (vö. Mt 6,26-28) – ott cseng az isteni Szív dobbanása: ne aggódjatok! Vagy ha ez sem hat meg, fontold csak meg, mit cselekedett velünk az Úr: nézd végig egyéni életedet, a piciny gyer-mekkort, a serdülés éveit, a zárdaéle-tet, nézd végig, hatolj csak bele: nem látod ezt a Szeretetet, mely eddig ve-zetett? Nézd azt a bölcsességet, ahogy életedet irányította, és borulj le köny-nyes szemmel, és mondd: Nem félek, és nem kételkedem benned, még ha a pokol minden hatalma is megmoz-dul. Nézd azt a gyengédséget, azt a jó-ságot, azt az irgalmat, melyet gyako-rolt veled szemben mind a mai napig, és fordítsd feléje orcádat, szívedet, bizalmadat, minden gyarlóságod, tö-rékenységed ellenére. Lásd meg vég-re teljes biztonsággal, hogy irgalmá-nak és szeretetének tárgya vagy. A

„Ne töprengj folyton
és ne bizalmatlankodjál,
hanem bízd egészen
Őreá magadat!”

Végtelen az Ő kincsének tart! Ne töp-rengj folyton és ne bizalmatlankodjál, hanem bízd egészen Őreá magadat! Nézd a múltadat, nincs okod csügged-

ni, ugyanaz a végtelen jóság és szeretet vezet most is, ki eddig vezetett! Ilyen legyen a hitünk, hogy erős legyen a bizalmunk. Ne földi gondolatok foglalkoztassanak. Mennyi nyugtalanság mutatkozik a benső életben! Betegségek, halál, utánpótlás-kérdés. Mintha ezek tőlünk függenének! Tegyük meg, amit a józan ész diktál, de ha ezen felül az Úrnak úgy tetszik,

hogy így látogasson bennünket, legyen áldott az Ő szent neve! Mintha pont nekünk kellene félnünk legjobban a haláltól, és zárdai feladataink legfőbbje az volna, hogy elkerüljük a halált, a betegséget, a keresztest, a szenvedést! Aztán az utánpótlás mintha tőlünk függené! Ki az, aki meghívott bennünket? Az Úr! És ha az Úrnak úgy tetszik, megint hívni fog ide má-

sokat. Keressétek az Isten Országát, és a többi mind hozzáadatik nektek! (vö. Mt 6,33)

Legyünk tehát nagy erősek a hitben, hogy erősek legyünk a bizalomban. Éljük a szabályok szerinti életet, tökéletesedjünk. S az Úr soha sem fog elhagyni minket! Amen.

Bokrétás András

Dr. Hergenröder Miklós

kanonok, karnagy
(1922-1990)

Mint a Székesegyházi Énekiskola egykori növendéke, kísérletet tett arra, hogy a feloszlott fiú-férfi vegyeskar által képviselt liturgikus-zenei kultúrát fenntartsa. Ezért az elhallgattatás évtizedeiben – közel negyven éven keresztül – a székesegyházi Péter Kórus, majd a Palestrina Kórus vegyeskara vette át a püspöki templom zenei szolgálatát.

Miklós atya 1958-1988-ig vezette a kórust, s mellette megalapította az ifjúsági „kiskórust”, ami nemcsak az utánpótlást volt hivatott biztosítani. Abban az időben az „énekkar” fedőneve alatt lehetett kissé nyugodtabban összejönni közös imádságra, ifjúsági hittanra, lelki beszélgetésekre. Így alakult ki Pécs központjában az egyik lelki bázis Miklós atya körül. A zárt templomajtó mögött tartott gimnazista hittanórái, a katakomba-időkre emlékeztető észrevétlen érkezések és egyesével távozások, de leginkább, ami ott tőle elhangzott, máig, sok évtized távlatából is emlékezetes.

Vasárnap délutánonként a zsúfolásig megtelt Zárda templomban misézett. A karzat, az oratórium, az egykori zárda belső folyosói nagyszerű lehetőséget kínáltak az államapparátusban dolgozóknak, a pedagógusoknak és a diákoknak, hogy észrevétlenül vehessenek részt a szentmisén.

Ma szinte hihetetlen, de akkor ez volt a szigorú valóság: a Palestrina Kórus évenkénti egy-egy hangversenye volt az egyetlen egyházzenei esemény a városban. Magánéletére is ez a visszafogottság volt jellemző: többen

keresték őt, mint ahányan le tudtak ülni vele beszélgetni, szellemi-lelki értékeinek nagyrésze szobája titka maradt. Korának ránehezedő tragédiája, hogy tehetségét csak szűk körben ismerték fel: sokaknak, akiknek szükségük lett volna iránymutatására, nem adatott meg, hogy találkozhassanak vele.

Aki közel került hozzá, örömmel tanult tőle. Zenészek, növendékek csodálva nézték, amikor csak ujjperceit mozgatva vezényelte kórusát. Olyan karnagy volt, mint az a hangszeres zenész, aki mer nagyon halkán játszani, mert az ő keze alatt úgy is megszólal a muzsika.

Egyéniségét egy általa nagyon szeretett idézettel próbálom meg bemutatni. Bárdos Lajos zeneszerző válaszolt a „Ki nekem Jézus Krisztus?” – kérdésre.

„Hogy kicsoda nekem Jézus? Gyermekekoromban nem több, mint az izgalommal várt karácsony. Gyertyafény, indián könyv, kisvonat. Nagydiák éveimben: kamaszos fölényrel lefitymált „legenda”. Aztán katonasor, háború, felnőtt élet – és lassanként bizonyossággá vált számomra, hogy Ő csakugyan az, aminek magát mondotta: út, igazság, élet.

Út. Tudom, merre járjak, tudom, merre haladjak. Senki nem mondta, hogy a helyes út sima és kényelmes. Meredek és göröngyös az. De a sziklamászó is ezt keresi. És ahogy halad fölfelé, egyre szebb a kilátás, egyre fönségebb az érzés. És ha vissza-visszacsúszik az ember az út nehezein, ki ad erőt az újra- meg újrakezdéshez? Ő. Igazság. Nincsen szava, amelyik tévedésnek bizonyult volna. Pedig ugyan csak cifra évtizedeket ért meg az én

hetvenéves nemzedékem. De minden fordulatban, minden forgatagban bevált szavainak igaza. Soha semmi bajom nem lett abból – de másnak sem! –, hogy például megfogadtam legfőbb szavát is: szeresd felebarátodat! De sokszor nem volt ez könnyű! Gáncsokat, vádaskodásokat nem visszabosszulni, hanem baráti kéznyújtással elfeledetté tenni... Ki adott ehhez erőt? Ő.

Élet. A szó határtalanságából most csak a teljességet idézem. Zöldfülű síheder koromban együtt fújtam a fújókkal: micsoda abszurdum! Egyszer azt mondja: békét, máskor: kardot. De hát az élet pontosan ilyen. Telve ellentmondásokkal, szélsőségekkel. Igenis, óhajtsuk a békét, de ha kell, fegyvert ragadunk feldúlói ellen. És az a sok egyéb fekete-fehér, igen-nem? Bánkódjunk-e folyton vagy vigadjunk? Nem vagy-vagy, hanem is-is: nagypéntek is van, és húsvét is. A férfi magánya, vagy a házasság boldogsága? Nem vagy-vagy, hanem is-is: szerzetesnek lenni éppoly fennkölt életeszmény, mint ahogy a házasság szentség. (Amihez megint csak Ő ad erőt.) Van pap-fiam is, és vannak családos gyermekeim is. Mindegyik boldog az ő életállapotában. És én sokszorosan boldog általuk.

És Ő általa, aki út, igazság, élet. Vagyis az igaz életre vezető út.”

Talán azért szerette Miklós atya ezt a Bárdos-vallomást, mert rezonált rá a lelke. Az élet bonyolultságát ilyen egyszerűnek látta, és mindabban, ami egyszerű volt körülötte, érzékelte annak isteni gazdagságát. Talentumait pedig ő is ilyen egyszerűen, kínálva, szerényen élte elénk. •

A (zene)kultúráról

Bognár Attila

A modern barbárság idejét éljük. Nehéz az építkezőknek. Szomorú sors vár azokra, akik művelői, vagy tanítványai a formának, színnek, hangnak. Ismerőseim sokasága panaszkodik azokra az átláthatatlannak tűnő barikádokra, amik nem szükségszerűen kellene, hogy akadályai legyenek a szabad szellemi hagyaték és újdonságok közkinccsé tételének. De vannak sikerek. A társadalmi önszerveződések különféle nemes és példaeértékű hajtásai, ahol az eszköztelenség nem akadály, hanem szárnyaló kedv, ahol az idő nem korlát, hanem egymásba kapaszkodás lehetősége. Vannak még alkotó közösségek, akik nem ágyasai a hatalomnak. Babits Mihály örök érvényű és mindenki által jól ismert már-már szlogenyszerű versrészlete, mely szerint: *„Mindenik embernek a lelkében dal van, És a saját lelkét hallja minden dalban. És akinek szép lelkében az ének,*

Az hallja a másik énekét is szépnek.”

– kezd időszerűtlenné válni. Hogy mikor rettentem meg először, talán akkor, amikor észrevettem, hogy a plébániákról eltűntek a cserépkályhák, nyomtalanul múltba vesző képként már nem állt díszes és kiemelkedő helyen a zongora, vagy harmónium, amikor téli délutánokon már nem találkozott az orvos, a kántor-tanító és a plébános, hogy szórakozási kedvük ürügyén a világ dolgait tegyék mérlegre, és amikor a könyvtáraink silány könyvek depója kezdtek lenni. No, ettől a pillanattól kezdve meghalt a lélek zenéje. Helyét pedig átvette valami egészen más.

Hergenröder Miklós kanonok úr, Szajk szülötte. A pécsi székesegyházi zenei élet kimagasló művelője. Évente a család és az egyházközség szervezésében Miklós-nap körül szentmise és megemlékezés útján ápoljuk emlékét. Nap, mint nap felcsendül a szerzeménye: a Pécsi-mise templomainkban és a megannyi mű, ismerős és kevésbé

ismert alkotások, melyek lelke zenéjét fejezték ki. Az udvari bohóckodások, a barbárság korában is tiszta hang tudott lenni. Kötelességünk ápolni és közkinccsé tenni szellemi hagyatékát, szellemi végrendeletéhez így leszünk hűségesek. Mert a zene az kell. Mikképp oly sok más művészet is, hogy a lélek szárnyalhasson és megénekelhesse korunk vívódó emberének történetét, hogy utat mutasson az ég felé, mert a Biblikus ihletettség minden művész szívében ott lüktet. Csak egyedül hagyjuk őket, későn sajnálkozva, miként Belon Gellért püspök úr Illyés Gyula koporsója mellett szánakozva beismer-te: *„Bocsáss meg, hogy hagyttunk Kháron ladikján egyedül küzdeni...”*

Nem szükséges a művészetnek a hitel kéz a kézbe járni, de ha baj van, a hit, mint idősebb testvér kezet kell hogy nyújtson, fel kell, hogy emeljen. Amikor azt mondjuk egy alkotásra, hogy felemelő érzés, ezt a feltámadást éljük. •

Bölcsődaltól az ezerszínű orgonaszóig

Dr Schmidt Pál

Fényárban úszik a bazilika, és újra zeng a hangzásában meggazdagodott orgona. Alapjaiban természetesen a régi Angster-orgona, mely annak idején épp a 100. volt a híressé lett cég orgonáinak sorában.

Idestova 60 éve, hogy megismerkedtem a hangszeres zenélés örömeivel, a zongorajáték ábécéjével. Túl sokra nem jutottam ezzel, de valószínűleg a bennem lévő gének és a tanórák nyomán életre szóló szövetséget kötöttem a hangjegyek világával: zeneszerető ember lettem. Teltek az évek, s közben sokakkal találkoztam, akik újra és újra feltették a kérdést: hogyan kell hallgatni, hogyan lehet élvezni a zenét?

A zenével való barátkozás mikéntjére a tanulatlan gyermek talál rá a legegyszerűbben. Nemigen gondolkodik a muzsikán, csak átadja szívét-lelkét a dallamoknak. Valószínűleg ezt tette a primitív, történelem előtti ember is: mint zúgó folyóba, belemerült a zenei hangok áramlásába. Fejtörés nélkül élvezte, ízlelgette, amit a környezetében hallott, s ami a lényeg, átalakította az egészet mozdulatsorrá, cselekedetté. A primitív ember ugyanis sosem tétlenkedett zenehallgatás közben. Cselekvően kapcsolódott a muzsikához, énekelt, táncolt. Idegei s izmai élő, érző hangszerként rezdültek a ritmusra, s mozgatták végtagjait és egész testét. Az ősi kis közösségek csak az aktív muzsikálást ismerték.

Nem volt közöttük csak művész és csak hallgató, nem különült el akkoriban egymástól zenét előadó és befogadó közönség. Évezredek múltán az államépítő ember e téren is újat alkotott. Athén vagy Spárta kiválasztotta „muzsikusait”, Egyiptom isten papjai hivatalként birtokolták a hangszert és a zenélés misztikus tudományát. Az antik világ görög embere pedig – a zenés mulatozásokban és táncokban való aktív részvétele mellett – már beült a színházba is, hallgatni a kiváltságos énekesek, táncosok, muzsikások és kórusok produkcióját. Megindult hát a kettéválás: művész született, és publikum.

Később, a középkort követő évszázadok a zenét alkotó zsenik és előadó

virtuózok sokaságát hívták elő. A 16-17. sz. fordulóján már különleges kamaratermekben és operacsarnokokban, színházzá avatott templomokban és templommá magasztosult teátrumokban folyt a zenélés. Ez a zene már-már a kicsinység érzését keltette a némán fülelőkben, akik fölé az emberi szellem csodájaként leginkább talán Johann Sebastian Bach orgonasípok által közvetített életműve magasodott. Mellette s utána persze megannyi további kiválóság, zeneszerző és előadóművész kápráztatta el a passzív zenehallgatóvá lett embert, akit e tekintetben a tízezer éves fejlődés nem csak a zenélésben való aktív részvételtől, de a technika mai

szintjével – az éteren át történő műsorsórázás és a hanghordozók világával – még az előadók pódiumától is távolra szorított. Alkalom adtán csoportosan megtölti ugyan az opera és a hangversenytermek széksorait, de e közönség sok tagja ma már lényegében értetlenül és gyönyörködés nélkül hallgatja a grandiózus zenei alkotásokat, illetve produkciókat. Egy Schubert-dal vagy Strauss-keringő még örömforrás számukra, de Beethoven, Bartók vagy Honegger lángelméjét már nem tudják befogadni. A zene megértését keresőknek turistabotot vagy mankót kell nyújtani. De hogyan?

A zenetudósok és pedagógusok tanácsa készen áll: énekelj, kedves útkereső – így szól az ajánlás –, énekelj minél többet, népdalt, operaáriát, klasszikus dalt és legkedvesebb szimfóniáid, szonátáid fő dallamait. Daloljunk! A dal, mint valami bűvös kulcs, sorra kinyitja majd emlékezetünk kamráit, előkerülnek olyan melódiák is, melyeket még bölcsődaként vagy édesanyánk ölében hallgattunk, esetleg nótás kedvű nagyszüleinktől hallottunk, másikat később az óvó nénik játékos rigmusaihoz kapcsolódva gyakoroltunk. Ezek az egyszerű dallamok átvezetnek majd bennünket bonyolultabb hangzásvilágokba is.

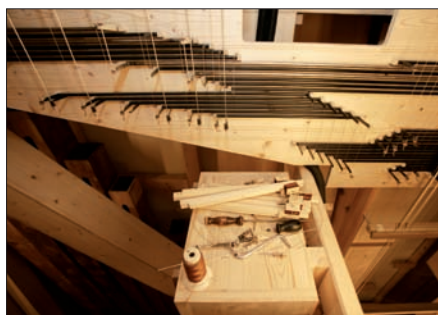
December 16-án ért véget nálunk hivatalosan a Kodály-év, melynek programja felvonultatta a kiváló zeneszerző, tudós és pedagógus életművének jelentős elemeit. A szerény kormányzati anyagi támogatás ellenére az emlékezés sikeres volt, mert Kodályról sokan élnek még a személyes emlékek, amelyek alakjához, a nevével fémjelzett, világszerte elismert pedagógiai módszerhez, az iskolai táblákra kottákat író Tanár Úrhoz, élményszerű énekóráihoz, a kóruséneklésekhez kötődnek.

Kodály olyan zenepedagógiai alapelveket fogalmazott meg, melyek szerint az embert már óvodás korától kezdve kell nevelni a zene szeretetére, a zenei készségek megőrzésére és fejlesztésére. Ehhez a kiindulópontot a népzene, a puritán dallamok világában jelölte ki – ez a zenei anyanyelv –, ahonnan a mindenki számára elérhető zenei kultúrához az emberi hangon keresztül, a közös éneklés felől ve-

zet az út. Minden írásában kiemelte az iskolai énektanítás fontosságát. Az elgondolásain kiépült alapfokú énekezeti képzésünknek mindenfelől a csodájára járnak. Ide jönnek Japánból, az Egyesült Államokból, szerte a világból elismerni ezt, és tanulni. És mi mindig elmondjuk – szölt ünnepi beszédében a Zeneakadémia rektora –, hogy zajlik ez nálunk, hogyan épül egymásra az általános iskolai, a középiskolai és a zeneiskolai szint. Csakhogy ezzel hazudunk, mert az egésznek a fele sincs már meg. Egyre inkább eltűnik a zenei nevelés a közoktatási intézményekből. Napjainkban mindössze heti egy énekóra van az általános és középiskolákban. Végveszélybe került iskolai zenei oktatásunk és ezzel együtt a Kodály-koncepció. Az általános képzés elsőkélyesítésével párhuzamosan anyagi elvonásokkal sújtják

a speciális zeneiskolákat, emellett pénzhiány folytán több jeles zenekarunk sorsa is már megpecsételődött.

Zeneéletünk kitűnősége, Kocsis Zoltán még a Kodály-év kezdetén úgy fogalmazott, hogy a zeneszerző-zenetudós születésének 125. évfordulóját azzal lehetne méltóképp megünnepelni, ha visszaállítanák az ének-zene oktatás súlyát. Sajnos ebben alig-alig reménykedhetünk, hisz sem tanrendi idő, sem pénz nincs arra, hogy emelkedjen az órakeret. A Zeneakadémia rektora is kiállt az ének-zene oktatás ügye mellett, mondván, azokban az országokban, ahol kultúrát akarnak teremteni, a fiatalok felé fordulnak, ahogyan Kodály Zoltán tette. Kocsis Zoltán pedig szomorú jövőt vázolt fel: ha így megy tovább, akkor évtizedeken belül eltűnik a koncertekre járó közönség, és tömegével fognak elveszni a zenei tehetségek is.

Mi, hajdani iskolások, az '50-es évek elején még a Nagy Lajos gimnázium tornatermében lelkendeztünk világhírű zongoraművészek, például Fischer Annie, Jeanne Marie Darré koncertjein, s az akkori Pannónia-szálló dísztermében (most Bartók-terem) tap-

soltunk a budapesti „Gördülő Opera” előadásain. Ma annak örülünk, hogy megszólal fejünk felett a megújult székesegyházi orgona, a diákkorunkban a kommunisták által klerikálisnak, ezért szükségtelennek, jövőnélkülinek megbélyegzett hangszer. És boldogok vagyunk,

hogy csodásnak megálmodott hangversenyterem is van születőben Pécsen. De aggodom, lesz-e utánunk a zene szentélyeiben hallgatóság, amely megtölti hétről hétre a muzsika ege alatt a padsorokat.

- Mit is akart Kodály tanár úr? Azt, hogy „legyen a zene mindenkié”. Az ő szellemi öröksége mindannyiunkat tettekre kötelez, mert csak az énekelni szerető és tudó gyerekekből válnak tömegesen muzsikát élvező és legalább a saját örömeikre azt művelni is képes felnőttek. •

Amit hallottunk

„... amit hallottunk, amit saját szemünkkel láttunk, amit szemléltünk és kezünk tapintott:
az élet Igéjét hirdetjük nektek” (1 Jn 1, 1-2)

Kvanduk Frigyes

Lukács evangéliumában olvashatunk egy Jézushoz kapcsolódó sajátos eseményről: Jeruzsálemben való első megjelenéséről. Jézus életének ezt a mozzanatát, amikor bemutatták a Templomban, február 2-án ünnepeljük. Lukács azt ragadja meg, hogy Jeruzsálem, az ígéretek hordozó város először veszi karjaiba a Megígértet. A történet igazi középpontja az, hogy Jézust egyetlen hivatalos vallási vezető sem üdvözli, csak Simeon és Anna. Ők azokat a „szegényeket” képviselik, akik türelmesen várakoznak arra, hogy megérkezzék a Megígért. Simeon és Anna a közélet peremvidékén élnek, mégis az üdvösség idejének középpontjában vannak.

Lukács gyermekségtörténetének csúcspontja Jézus bemutatása a templomban (Lk 2, 21-40). A bemutatás és a tisztulás szertartása az evangélista számára alkalom, hogy közölhesse a gyermekről szóló tanúskodást. Két próféta alakot vezet a Gyermekhez, a főgondolat mégsem Simeon hálája, hanem amit Jézusról állít. Isten beváltotta ígértét, az üdvösség szerzője megérkezett, sőt a szöveg egyszerűen „üdvösségnek” mondja Krisztust.

Az elbeszélés látványos jellegű: egyik oldalról Jézus szülei haladnak a

templom felé, másik oldalról Simeon jön és egy „súlyos”, drámai találkozás jön létre. A szerző azonban nem családi krónikát ír, hanem megkísérli a történetben szemlélni a keresztény misztériumot. Simeon énekének eredetisége abban áll, hogy a Messiás működése túlterjeszkedik Izrael határain, és mint valami fény megvilágítja a homályban élő emberiséget. A jelenlévők az üdvösséget hozó Gyermeket nemcsak láthatják, nem csupán szemlélhetik, hanem érinthetik és magukhoz ölelhetik, amint ezt Simeon teszi. A hangsúly azon van, hogy Jézus világosságot hoz azoknak, akik eddig nélkülöztek az isteni útmutatást, és vigasztalást. Itt van Valaki, aki megtanít hinni, remélni, szeretni, Aki igaz képet ad Istenről, és az emberi élet értelméről. Ő nem egy véleményt közöl, hanem Ő az, aki az Istent képviseli.

A keresztény hitvallás központi tétele, hogy Isten emberré lett; de mit is jelent, hogy Jézus az emberséget, a gyermekkor, a felnőtt élet és a halál változásaiban élte meg. Itt most csak az a kérdés áll előttünk: mit is jelent gyermeknek lenni? Leginkább azt emelhetnénk ki, hogy rá van szorulva egész létében másokra – jó esetben ennek semmi köze a kiszolgáltatottsághoz. Jézus tanításában feltűnően hangsúlyozza, hogy követői olya-

nok legyenek, mint a gyermek: „... ha nem változtok meg, s nem lesztek olyanok, mint a gyermek, nem mentek be a mennyek országába.” (Mt 18, 3)

Jézus számára a gyermeki lét nem átmeneti állapot. Aki elveszíti ezt, az az emberi lét szívét, lényegét veszíti el. Mi az, amit Jézus a gyermeki létben pótolhatatlannak tart? Semmi esetre sem a kicsinyek világának önmagában vett dicsőítése. Jézus önmagáról szóló megnyilatkozásainak iránya ebben a kifejezésben foglalható össze: Abba. Mindig tudatában van, hogy nincs egyedül, egész élete – halála egy feszülő készség az iránt, akit Atyának nevez. Így Jézus méltóságának igazi neve: „gyermek” – Fiú. A tanításában alapvető helyet elfoglaló gyermekség igen mély összhangban van legszemélyesebb titkával, a fiúsággal. Csak aki megéli ezt a gyermekséget, a Jézus által megélt fiúságot, az részesülhet a Fiúval az Isten életében.

A gyermeknek önmagában semmi sincs, másokból él, de tehetetlenségében, nincstelenségében szabad, ajándékozó. Önmagát ajándékozza egy az egész emberséget befogadni vágyó ölelésnek. Jézus egész élete szabad, ajándékozó élet, minden határ nélkül. Így Ő igazi fény annak, aki karjaiba akarja venni, hogy életének homálya világosságba boruljon. •

Lourdes-i kilencedet imádkoznak február 2-től 11-ig minden délután 17.00 órakor a Pius templomban Pécsen. A jelenések 150. évfordulójának évében a záró imádságra (11-ére) Pécs környező településeiről, templomaiból is érkeznek hívek. •

Negyvennapos autóböjtöt hirdet az osztrák evangélikus és a katolikus egyház. Adjunk lélegzetvételnyi szünetet a klímának, hagyjuk az autót negyven napra a garázsban – szól a felekezeti közti kezdeményezés mottója. A cél, hogy nagyböjt idején, hamvazószertától húsvét vasárnapig – február 6-tól március 22-ig – valástól függetlenül minél többen járjanak gyalog, biciklivel és busszal meg villamossal, vagy legalább hozzanak össze utazóközösséget és használják közösen az autót, hogy egy kocsi ne csak egy ember üljön. „Az autó az életünk középpontja és folyton a mobilitásról beszélünk, pedig minden reggel a dugóban ülünk” - nyi-

latkozott Hansjörg Lein, az evangélikus egyház szuperintendánusa. Szerinte az akció olyan, mint Dávid harca Góliát ellen, de mégis ösztönözni kell az embereket, hogy gondolkozzanak el végre azon, mi mindent áldoznak fel a mobilitás oltárán. Franz Scharf, a bécsi egyházmegye segédpüspöke, az autóböjt katolikus vezetője hozzátette: a klímaváltozás jeleiben bővelkedő tavalyi évnek is az a tanulsága, hogy a téma húsba vágóan fontos. A húsvét előtti autóböjtöt egyébként három éve hirdette meg először a két felekezet. Tavaly 3600 osztrák tartotta be. •

Belakni az éjszakát

Donec dies elucescat

Éjszakában lenni

„Black out” – az egész nyugati világon!

Sötétben vagyunk, annak ellenére, hogy a kirakatok csillogása és a médiák reflektorfénye állandóan világít otthonainkban és agyunkban. Sűrű sötétség, akárcsak éjszaka, amikor minden tehén feketének látszik.

Az értékek sötét éjszakája, amely már nem juttatja eszünkbe az örök élet illatát, hanem állandóan változik és nyelvi jelentése sem egyértelműbbé. Mit értenek mások, amikor a hűségéről beszélek? Mit értek én, amikor a szeretetről hallok? Hol kezdődik, és hol fejeződik be a szabadság? Mit értünk szolidaritás alatt?

A szeretet, a kapcsolatok és az érzelmek éjszakája: rövid ideig tartó kapcsolatok korában élünk. A nukleáris ember nemzedékéhez tartozunk. Eltűntek az apák, és már nem vágnak gyermekek után. A krízisek időszakát éljük: válságban vannak a családok, az iskola, a pártok, és a közösségi lét.

Az értelem éjszakája: nő az öngyilkosságok száma. Egyre nehezebb életre szóló döntéseket hozni és kitartani abban. Hiányoznak a biztos tájékoztató pontok.

A szerzetesi élet éjszakája: válságban vannak a hivatások, nő a hivatásukat elhagyók száma, jellemző az új utaktól való félelem és a nehézkesség a változásokkal szemben.

De az éjszakába betör egy kiáltás: „Custos quid de nocte? Custos quid de nocte?” (Is 21,11) „Őr, meddig tart még az éjszaka? Őr, meddig tart még az éj?” (Is 21,11)

A kérdés – nagyon szép a latin változat tömörségében – felszakítja a sötétséget és kifejezi, amit a szívünk

mélyén mindnyájan tudni akarunk. Senki sem szeret sötétben élni, mindnyájan a fényre sóvárgunk, értelemre éhezünk. A kérdés kétszer szerepel, mert ez nem akármilyen kérdés, hanem a fő kérdés: annyiszor kell ismételtetni, amíg erőt és szilárdságot nem nyer. Különleges embert szólítottak meg, egy őrt, aki már jó ideje felment egy magas hegyre, amely a csend, valamint az imádság, a prófécia helye, és megfigyelő állásba helyezkedett.

Belakni az éjszakát

Az őr meghallja a kérdést és bensejébe fogadja, saját húsává válik, kiter a nagy kísértés elől, mellyel azok találkoznak, akik sötétben vannak, és felkapcsolják a villanyt. Felkapcsoljuk a villanyt, hogy jobban, tisztábban lássunk. Felkapcsoljuk a villanyt, hogy utat és megoldást találjunk.

Az őr azonban ellenáll ennek a kísértésnek, kihúzza a dugót a konnektorból, elvágja a vezetéket, felmondja a szerződést az áramszolgáltató vállallattal. Mindezt azért teszi, hogy a bagolyhoz és a kuvikhoz hasonlítson, vagyis olyan legyen, mint az éjszakában élő állatok.

Az éjszakában lakás az őr hivatása, azé az őré, akiről a próféta beszél, akinek az a küldetése, hogy Babilon bukásáról jövendöljön. Az éjszakában lakás annak az őrnek is hivatása, aki a mi világunkban él, és az a feladata, hogy a remény üzeneteit továbbítsa. De mit is jelent „belakni az éjszakát”? Az éjszakában lakás először is azt jelenti, hogy olyan őrnek kell lenni, akinek nagy szemei, de egyben nagy fülei is vannak, hogy készséges legyen a meghallgatásra. Mert egyedül a meghallgatásra van igazán szüksége a mai embernek, bárhol és bármilyen körülmények között is éljen. Az éjszakában lakás jelenti még a türelmességet és a türelemre való nevelést, ezt a sokak számára oly szo-

katlan erényt, ami pedig nélkülözhetetlen, hogy meglássuk az új élet rügyeit. Türelemre inteni..., mert az éjszaka, mint tudjuk, előbb-utóbb elmúlik.

Az éjszakában lakás még azt is jelenti, hogy határozottan elutasítjuk a kész válaszokat, az előre becsomagolt értelmezéseket. Martin Heidegger mondta: *wer groß denkt, muß groß irren*, itt az *irren* igének kettős jelentése van: haladni és tévedni. Az őr ugyanis megtanult eltévedni az erdőben, és teljes hosszukban bejárni a zsákutcákat, a kultúránk által eltorlaszolt ösvényeket. Csak ebből az eltévedésben való kitartásból születhet valami új. Tulajdonképpen ez történt a középkorban a monasztikus szerzetesrendekkel, amelyek félelem nélkül eresztették gyökereiket a Római Birodalom politikai, társadalmi és kulturális szétदारoltságába, és a lelki élet központjaivá, a testvériség kohóivá, a társadalmi-politikai képzés iskoláivá, a gyakorlati gazdálkodás tantermeivé, az új emberiség műhelyeivé váltak, ahol megszületett és növekedett a keresztény Európa csodája.

Belakni az éjszakát jelenti azt is, hogy belépünk a Misztériumba, mostani történelmünk és a benne élő emberek misztériumába. Belépünk, de nem azért, hogy uralkodjunk, birtokoljunk, nem azért, hogy megértsük, hanem hogy a Misztérium birtokba vegyen, beborítson és oltalmazzon minket. Belépni és ott maradni, ahogy Jézus tette. „Bement hát, hogy velük maradjon” (Lk 24,29).

Belakni az éjszakát, végül azt is jelenti, hogy odafigyelünk a hajnal előjeleire. A látvány civilizációja tökéletesen rögzít mindent, ami a teljes földgolyón történik a nap huszonnégy órájában. De nem tudja értelmezni, és nem veszi észre bennük a remény je-

Senki sem szeret,
sötétben élni,
mindnyájan a fényre
sóvárgunk,
értelemre éhezünk.

leit. Nem ismeri fel a Történelem Jóra és Szépre irányulásait. Ez a megszentelt életet élő ör feladata, aki megfigyelő állásából kémlel. Kicsi, egyszerű és szegényes dolgokat lát, tesz és él meg, ki van zárva a hatalom köreiből, ahol eldöntik a világ sorsát. Az Internetnél is tágabb a látóköre, mivel közelebb áll Isten látóköréhez, a Mindenhatóéhoz, aki kicsivé tette magát.

Megszentelni az éjszakát

Az éjszakában lakó ör a megszentelt életet élő ember. Ez mindig is így volt, az ősi szerzetesek *gregorii*-nak hívták magukat, jelképüknek a baglyot és a kuvikot választották.

Ez az ör különösen is a megszentelt életet élő nő, aki az „éjszakában lakó” szerepét egyre inkább magára ölti. Ez a szerep megilleti őt, egyrészt női mivolta, másrészt pedig az evangéliumi tanácsok vállalása miatt. A nő teste a befogadásra, gondoskodásra, életadásra, táplálásra teremtett.

Elsősorban Mária, a teljesen Istennek adott nő mutatja meg nekünk, hogy a női megszentelt élet feladata pontosan ez az éjszakában lakás. Ő a teljes befogadás példája, aki hagyja, hogy az Atya szeresse, a Szentlélek megtermékenyítse, majd kilenc hónapos várakozás után megszüli a Fiút. Ő a

Fontos, hogy úgy fedezzük fel újra saját emberi valónkat, mint akik nem annyira megérteni akarnak, hanem inkább a szívükben tudnak őrizni mindent.

csend és a hallgatás Szüze, aki képes arra, hogy Isten dolgairól szívében gyakran elgondolkozzon (*vö. Lk 2,19*). Ő Isten szülője, a tiszta befogadás.

Fontos, hogy vele együtt és úgy, mint ő, mi is örömmel újra felfedezzük, hogy van egy méhünk, vagyis bensőnkben anyák vagyunk: így elképzelhetetlen, hogy ne legyünk befogadók, vendégszeretők, hogy ne legyünk készek kitárni karunkat és szív-

vünket, anélkül, hogy túl sok kérdést tennénk fel, inkább jelenlétünk lesz az, ami kérdéseket ébreszt másokban. Fontos tudatára ébrednünk, hogy életet kell adnunk, szülnünk kell, hogy türelmeseknek kell lennünk, olyanoknak, akik tudják várni a Fiút és a gyermekeket, várakozás közben pedig tudják szeretni azt, ami még nem adatott meg, amit még nem lehet látni. Fontos, hogy úgy fedezzük fel újra saját emberi valónkat, mint akik nem annyira megérteni akarnak, hanem inkább a szívükben tudnak őrizni mindent.

A kereszténység harmadik évezredének ilyen emberekre van szüksége, akik elfogadják Isten kihívását, hogy számukra ismeretlen utakon járjanak, akik hagyják magukat ismeretlen ösvényeken vezetni. Így egy nap a sötétség világossággá változik, a görögös helyek egyenessé (*vö. Iz 42,16*). Az éjszakában hasonlítunk egy kicsit a vakokhoz. Eltűnnek a tárgyak körvonalai, nem lehet élesen látni. Nincs hely a világos és jól megkülönböztethető elgondolások számára. De – ahogy a vakokkal is történik – az éjszaka olyan távlatokat tár fel előttünk, melyek általában nappal elkerülik figyelmünket. A görög alapokon nyugvó kultúránk által annyira magasztalt szemünket végre eltesszük pihenni, és a hallás, a tapintás, az ízlelés, a szaglás finomabbá, érzékenyebbé válik, a világot pedig egészen újszerűen tárja elénk.

Az éjszaka elsősorban az *intus-legere* képességével ruház fel bennünket, vagyis a benső mélységekben való olvasással, hogy eljuthassunk az emberek, a teremtett dolgok, valamint Isten szívéhez, és feloldjuk a logika szoros kötelékeit, kihagyva az egyes állomásokat. A töredékeken keresztül jutunk el az Egészhez. Az Egész nem lehet felfogni, birtokolni, uralni: egyszerűen csak élni és lakni lehet benne.

Ez nem azt jelenti, hogy félretesszük a gondolkodás fáradalmait, és megelégszünk egyfajta kényelmes megoldással vagy valamilyen ezote-

rikus tannal. Nem arról van szó, hogy lejjebb kell adni az igényeket, hanem magasba kell emelni tekintetünket, szívünket és értelmünket. Komolyan figyelembe kell vennünk (végre!) azt a küldetést, amely a gondolkodás kifejezetten női vonásainak kibontakoztatását tűzi ki célul, mint például a szépség, a művészettel való kapcsolat, az elegancia, a gyöngédség, a csend és a testi lét. Így újra felszínre hozzuk a világ és a történelem finom árnyalatait, melyek nekünk nőknek mindig fontosak. Ez pusztán egy elgondolás, amelyre a mai embernek különösen is szüksége van, hogy újra és teljesen megtalálja önmagát. Könnyen megértheti és felfoghatja ezt a gondolatot és nyelvezetet, mert a szívéhez szól.

A megszentelt életet élő nő feladata, hogy ör legyen, a hajnal hírnöke. Csak Isten tudja, mekkora szükség van rá!

Jézus, aki követésére hív minket, az első *custos*, vagyis az első ör, aki kiemelkedő módon járatos az éjszaka témájában. Kilenc hónapig élt Mária méhének sötétségében, harminc évet Názáret homályában, három évet Palesztina névtelen útjain, három napot a halál éjszakájában. Ahhoz az órhöz hasonlóan, akiről a próféta beszél, ő is öröktől fogva ott áll őrállásában, a keresztre szegezve a Kálvária hegyén.

Az ő nyomdokait követve ideje már, hogy megszabaduljunk biztonság és praktikus megoldásokat keresésünk hálójából!

Ideje, hogy befogadjuk az éjszakát, és abban éljünk!

Donec dies elucescat (2 Pt 1,19).

A szerző anonim

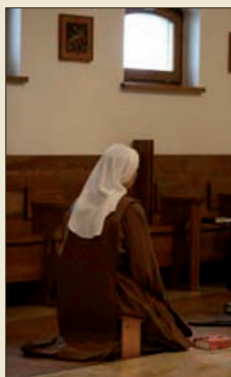
Olasz nyelvből fordította:
A Szépszeretet Anyjáról nevezett
Beáta nővér OCD
Mindenszentek Kármel, Magyarország

SARUTLAN
KÁRMELITA NŐVÉREK

Elmélyülés és elcsendesedés a Kármelben

*„Ha tiszta lélekkel és gyermeki egyszerűséggel imádkozunk Istenhez,
akkor ... ez az imádság áttöri az eget.”*

Keresztes Szt. János

Ami a Kármelben várja Önt:

Csend és imádság Isten jelenlétében
Közösségünk imaháttere
Lehetőség a liturgiába való bekapcsolódásra (szentmise, zsoltosma)
A természet szépsége (*Fedezze föl az erdőket átszelő sétatutakat!*)
Lelki beszélgetés egy nővérrel
(*ha erre komoly igénye lenne*)

A magyarszéki Mindenszentek Kármel napirendje

Hétköznap:

5.45 Matutinum és Laudes
7.00 Belső ima
8.00 Szentmise (*pénteken 18.00*)
12.00 Sexta
17.00 Belső ima
18.00 Vesperás
20.00 Kompletórium
(szombaton: Vigília és Kompletórium)

Vasárnap:

8.00 Laudes
11.00 Szentmise
12.15 Sexta
17.00 Belső ima
18.00 Vesperás
20.00 Kompletórium

További információ:

Telefon: 72/581-460

E-mail: karmelita@karmelita.hu

Ünnepelt az egyház...

Kegyelmi esztendőt élt a magyarszéki Mindenszentek Kármel közössége. A 2007. évben három örökfogadalmat ünnepelt. Az Üdvözítőről nevezett Mária Petra nővért, a legfiatalabb örökfogadalmast kérdeztük.

Hogyan kaptad a hivatásodat?

A hivatásomat egy nagycsütörtökön kaptam, a krizmaszentelési misén Debrecenben a Székesegyházban. Nagyon megrendített, amikor a papok megújították a püspöknek tett engedelmisségi ígéretüket. Ebből a megrendültségből fakadt a kérdés: hol van a forrása ennek az önátadásnak? A választ személyre szólóan kaptam meg másnap, nagypénteken. Mivel nem szerzetesi életre készültem,

azokat a vágyakat fogalmazza meg, amelyek bennem élnek. Avilai Teréz írásaiban pedig példát kaptam, ami vonzott, és amit megpróbáltam követni.

Korábban ismerted-e a Kármelt?

Első élményem harmadikos gimnazista koromból származik. A debreceni Svetits gimnáziumba jártam, és az osztálykirándulás egy szelete volt a pécsi kolostorban tett látogatás. Részt vettünk egy napközi imaórán, amelyen igaznak, hitelesnek láttam a nővérek imádságát. Szép volt, hogy szívből énekelték a zsoltárokat. Akkor még egyáltalán nem gondoltam szerzetesi hivatásra, mégis amikor kiléptem a kapun – állítólag – azt

veit olvastam, és próbáltam ismerkedni kármelita szentjeinkkel, meg a lelkeséggel, de konkrétan nem képzeltem el, mi történik a falakon belül. Azonnal otthonra találtam.

A beöltözést hogyan élted meg?

Nagyon vártam, hogy egy legyek a többi között, hogy beilleszkedjek a közösségbe külsőleg is. Persze ez nem jelentette, hogy rögtön belsőleg is kármelita lettem, hiszen ez egy hosszabb folyamat. A mai napig is igyekszem, hogy „ne lógjak ki a sorból”, ami egy zárt közösségben elengedhetetlen, mert nagyon megterheli a közösséget, ha valaki hosszú távon kirívóan más. Az egység szempontjából fontos, hogy tudjunk együttmű-

hanem nagycsaládot szerettem volna, „mindennapi” keresztény életet, ezért eleinte próbáltam küzdeni ellene, de az Úr erősebb volt, mint én. Amikor beláttam, hogy hiába hadakozom, elkezdtem ismerkedni a szerzetesrendekkel. Tudtam, hogy szemlélődő rendbe szeretnék menni, s olyat kerestem, amelynek régi a gyökere, vannak hagyományai. Úgy éreztem, hogy a legtöbb, amit adhatok, az imádság. Leginkább ezzel szolgálhatom az egyházat. Így lehetek Isten eszköze. „A kármelita nővérek életesménye” c. kisfüzetet olvasva láttam, hogy

mondtam, ha szerzetes lennék, ide jönnék. Minderre nem emlékszem, de az osztálytársaim megjegyezték.

2001-ben léptél be, és a valóságban szembesültél a kolostori élettel. Milyen tapasztalat volt ez a számodra?

A Kármelbe történő jelentkezésemtől négy év telt el a belépésemig. Közben többször voltam a vendégrészen, kívülről láttam a Kármelt. Amikor pedig próbaidőre bemehettem a közösségbe, úgy éreztem: Igen, ez az. Nem voltak nagy elképzeléseim, amelyek leomolhattak volna. Szentanyánk mű-

ködni, hogy a közösség valóban közösség legyen, és ne csak egyéniségek csoportja. A beöltözés ennek volt a külső jele. A habitusnak persze sokkal gazdagabb a jelentése, de nekem akkor ez volt talán a legszebb élmény.

Az első fogadalmadról mondasz valamit? 2004. szeptember 14.

Számomra az volt az elköteleződés. Amikor lettem az első fogadalmat, kértem az Urat, hogy úgy tudjam kimondani az igent, hogy az örökre szóljon: rátettem az életemet Isten ügyére a Kármelen belül. Előtte volt

egy nagy küzdelmem, nagyon megharcoltam érte. Nem akartam elmenni a Kármelből, csak hirtelen a szemem elé került mindaz, ami itt nehéz. Arra gondoltam, hogy Isten megadta nekem ezt a gyönyörű hivatást, amihez talán sohasem fogok fölélni, és megijesztett, hogy én kicsi vagyok ehhez, hogyan kaphatok hát ekkora ajándékot, és hogyan fogok tudni hűségben élni kármelitaként egy életen át?! Megijedtem a saját gyöngeségemtől, át kellett küszködnöm magam azon, hogy a gyengeségem ellenére is hív az Úr, és nem magamban kell bíznom.

És az örökfogadalom?

Ezek után úgy gondoltam, hogy az örökfogadalom inkább csak egy jogi forma lesz, illetve az egyház most jóváhagyja, amire már korábban is ki mondtam, hogy élelem. Ami Jézus és köztem élt már, most nyilvánosságot kap.

Gondoltam rá, hogy vajon milyen készület ez így? Természetesen készültem. Utólag értettem meg, hogy én ugyan mindent rátettem erre az életformára, de még valami vissza volt, amit nagyon nehéz szavakkal megfogalmazni. Az egyik legerősebb tapasztalatom, hogy együtt ünnepelt az egyház, az egész egyház. Nemcsak azok, akik jelen voltak, nemcsak azok, akik velem, velünk imádkoztak, nemcsak azok, akiktől levelet kaptam, és akik mindenféle módon elhalmoztak szeretetükkel, hanem minden-

ki ünnepelt, aki Istenhez tartozik. Azok is, akik már odaát vannak. Ez nagyon szép volt. Befogadott az egyház, amit a keresztségben ugyan már megtett, mégis ezt olyan mélységben

éltem meg, amit eddig nem ismertem. Kaptam egy nagy biztonságtudatot, hogy most már bármi történhet, ettől senki nem tud megfosztani. Jöhet akármi, a lelkemből senki és semmi ki nem törölheti, hogy örökre Krisztusé vagyok és örökre kármelita.

Milyen mottóval indulsz?

„Az Emberfia azért jött, hogy megmentse, ami elveszett.” (Mt 18,11) Ez egyfajta hitvallásom, mint Péternek a „Te vagy a Krisztus”-a. Szeretnék, az életemmel tanúskodni arról, hogy Ő az, aki megment, Ő az, aki üdvözít. Irgalomból élünk. Megköszönöm Neki, hogy nem csak rajtam múlik...

Gyönyörű ikont választottál fogadalmi képednek. Miért éppen ezt?

Ez egy 12. századi mozaik. Aki egy kicsit ismeri az ikonokat, azonnal látja, hogy analóg a Krisztus pokolra szállásával. Ott Ádámot húzza ki az Üdvözítő a pokolból, itt Pétert a vízből. Ugyanazok a mozdulatok, ugyanazok a tekintetek, ugyanaz az új élet. S a háttérben a bárkában lévő apostolok (Júdás nélkül) rámutatnak az Üdvözítőre, ugyanúgy, mint az ószövetségi igazak.

Péterben egy kicsit magadat látod?

Nem véletlenül kaptam róla a nevem. Sok közös vonásunk van. Gyakran előfordul, hogy az ő életéből, bukásaiból, Jézussal való kapcsolataiból választ kapok a saját kérdéseimre. Barátom és támaszom.

Péter kilép a vízre, mert van ben-

ne elszántság, vakmerőség, de önmagában bízik, amikor elkezd süllyedni, és megérti, hogy a saját ereje pusztán ennyi. S ha már nem kapaszkodott Jézus tekintetébe, még mindig megragadhatja a felé nyújtott kezét. Mert „Az Emberfia azért jött, hogy megmentse...”

Mit üzensz azoknak, akik hivatásukat keresik?

Kérni kell a Szentlelket, és ki kell várni, amíg válaszol. Hagyni kell, hogy Ő működjön, Ő mutassa az utat. S ha megvan a válasz, indulni bátran „elszánt elhatározással” és Belé vetett bizalommal. •

E fiúkért valaki felelős!

Haider Márta

Mécs László Vád és védőbeszéd c. versének refrénje akaratlanul jut az ember eszébe, ha belép egy börtön kapuján. A szegedi Csillagbörtönben jelenleg kb. ezer fogva tartott tölti büntetését. A körülményeiről, lehetőségeikről beszélgettünk Széles Gábor bv. ezredes úrral, aki jelenleg a megbízott intézetparancsnok.

Kik kerülnek Szegedre? Milyen jelentősége van annak, hogy a fogva tartottak gyakorolhatják hitüket?

Szegeden elsősorban a hosszantartó szabadságvesztés-büntetésre ítélték helyezve. Innen meglehetősen magas életkorban szabadulnak a fogva tartottak. Amikor 1989-ben megváltoztak a jogszabályok a börtönök működését illetően, szakmai paradigmaváltás történt a büntetés végrehajtásánál. Lehetőséget kaptak a fogva tartottak hitük gyakorlására. Ezt nagyon sokan arra használták ki, hogy különféle dolgokat kijuttassanak: tiltott leveleket, vagy éppen olyasmit kérjenek be a papoktól, hitoktatóktól, amit itt nem tudtak beszerezni, mert nem volt rá pénzük, vagy olyan dolgot, ami a kapcsolattartón át nem jöhetett volna be. Nagyon sok fogva tartott csak arra használta ki ezt a lehetőséget, hogy kijöhessen a zárkából. Mégsem kellett neki továbbra is ott tölteni a vasárnapjait. Ez mára letisztult, a hitoktatáson és istentiszteleteken résztvevők komolyan igénylik ezeket a foglalkozásokat.

Nekünk mindenféleképpen feladatunk, hogy valamennyi lehetőséget kihasználjunk – kulturális programok, oktatás, képzés –, ami segít abban, hogy a fogva tartottak más emberként kerüljenek ki a börtönből. Nagyon sokat segítenek ebben a lelki gondozást végző hitoktatók, papok, karitatív szervezetek képviselői, akik rendszeresen bejönnek a börtönbe a hét különböző napjain, és különféle

foglalkozásokat tartanak. Több mint nyolc felekezet képviselője jár be. A négy történelmi egyház természetesen kimagaslík ebből. 120 körül van azoknak a száma, akik gyakorolják vallásukat. Ebből kb. 60-70 fő katolikus. Természetesen, sok kulturális programot, koncertet is szervezünk, amelyeken többen részt vesznek.

Hogyan alakul a fogva tartottak napi rendje?

Elmondható, hogy kb. ezer fős létszámból gyakorlatilag négy-ötszázat foglalkoztatunk rendszeresen. Foglalkoztatásba beleértem az oktatást, képzést, munkáltatást. Nagyon sokan beiratkoztak könyvtárunkba, amely ugyanúgy működik, mint a kinti civil életben. Sok fogva tartottnak nincs meg az alapfokú végzettsége, így részt vesznek az oktatási, képzési lehetőségekben, de gimnáziumi vagy szakközépiskolai végzettséget is tudnak szerezni, sőt még felsőfokú tanulmányokat is tudnak folytatni a börtönön belül. A foglalkoztatási rész a Nagyfa-Alföld Kft.-ben történik, ahová naponta 230-250 fő közötti a kivonulók létszáma, akik különféle munkákat látnak el: asztalos, faipari, fémipari és egyéb fizikai munkát. Munka után följönnek a körletre, megkapják az ebédet, utána lehetőségük van arra, hogy telefonáljanak a kapcsolattartóiknak, beszélőn vegyenek részt, vagy valamelyik kulturális foglalkozáson. Van pl. színjátszó kör, ahol eltűnnek a rácsok és kitáruul a világ.

Sokan azt mondják, hogy a fogva tartottnak jobb sora van, mint a kint élőknek. Mi ennek a sok foglalkozásnak a célja?

A cél: más emberként kerüljön ki a börtönből, mint ahogy ide került. Nagyon komoly uniós elvárás, hogy a büntetés végrehajtási intézetekben a szabadság-elvonás fizikai tényében testesüljön meg a büntetés, és ezt nem szabad még különböző elvonásokkal fokozni. Ha tényleg a szabaduláshoz való felkészítés a büntetés célja, akkor

nem lehet ugyanolyan körülmények között tartani a fogva tartottakat, mint amilyen körülmények közül bekerültek a börtönbe. Csak ha valami értelmes elfoglaltságot biztosítunk a számukra, ha normális emberi körülmények közé tudjuk őket elhelyezni, akkor van esélyünk arra, hogy a gondolkodásuk is megváltozik. Nagyon nehéz dolog elérni azt, hogy igényesebb emberként kerüljenek ki. Az eredményről nem igazán tudunk beszámolni, nekünk csak a házon belül van feladatunk és hatáskörünk. Óriási

törést okoz a szabadulást követően, ha a környezet, ahonnan bekerültek, nem változik, vagy éppen rosszabbodik. A fogva tartottak szokták mondani, hogy nem az a büntetés, amit a bíróság kiszab, hanem akikkel együtt kell letölteni. Nagyon sok látogatócsoport jön a büntetés végrehajtási intézetekhez, akik észre veszik, hogy tévük, újságjuk, rádiójuk van a fogva tartottnak.

A bezártság mellett eltörpül annak ténye, hogy van-e tévéjük. Gondoljanak arra, hogy különböző értékrendű embereket zárnak össze, akik egyszer kiszabadulnak. A kulturális programokkal, a hitük gyakorlásával az emberségüket őrzik meg. Így a helyes, mert ha elzárunk hírcsatornákat az észlelésükből, akkor esélye sem lesz annak, hogy valamit előre tudnak lépni kint, a szabad életben. •

Politika, közjó, értelem

Takács Gábor

Az egyházi doktrína szerint a politikai tevékenység nem más, mint az értelem alkalmazása az emberi közösség közös ügyeire. Az ember a maga értelmes és társas természetéből adódóan kötelezett az egyéni és közösségi életének tervezésre. A politikai tevékenységet így az értelemnek kellene uralnia. Amennyiben az egyes napszakokban a politikát a hazugság szelleme lengi körül, úgy ez a körülmény messzemenően komoly kötelezettségeket ró a polgárra. Az értelem képes mindazokat a javakat felismerni, amelyek összességének használata révén tökéletesedhet. A politikai tevékenység és az emberi összefogás teremti meg ténylegesen ezeket a javakat, amelyeknek egyetlen és közvetlennek nevezhető forrása maga a munkás munkája. Amennyiben az

emberi közösség nem képes eleget tenni a munkát biztosítani és megengedni az emberi méltóságot sértő munkanélküliség terjedését, komolyan fel kell tenni a kérdést a fennálló politikai rend értelmes mivoltára. A törvényhozói fórum munkája nem csak arra irányul, hogy a társadalom szövetében keletkezett problémákat a törvényekkel hathatós módon szabályozza, hanem kötelezett arra is, hogy az újonnan kiadott törvények értelmes mivoltáról érthető tájékoztatást adjon a polgároknak. Az értelem törvényei szerint be kell mutatnia az adott problematikát, annak orvoslási lehetőségeit, és a törvénybe foglalt ténylegesen gyógymód értelmes mivoltát. Tudnunk kellene, hogy miért lesz jobb nekünk, ha ezt, és azt úgy megteesszük. A számos új törvény értelmességét aligha képes felfedezni a polgár. Egy

orvosi vizsgálati sorozat a lépésenként fizetett vizitdíjakkal akár több ezer forintba is kerülhet, de sem az ellátás nivója nem emelkedett, sem a tapasztalható körülmények nem javultak és az egészségügyi dolgozók sem keresnek ettől többet. A páciensek gyengébb minőségű gyógyszert kapnak a patikában és még higgyék is el, hogy nagyszerű a vizitdíjat fizetni. Számos új törvény inkább az elvenni és nem az adni akarás szándékát sugározza a polgár felé. Nehéz kitapintani, hogy a politikai élet van értünk, vagy mi vagyunk a politikai életért. Vagy miért is van a politika, ha mi egyre rosszabbul élünk? Miért kell nekünk ezek a politikusok, ha nekünk rosszabbul kell élnünk? Minek az értelem, ha ennek így kell lennie? Tán csak nem az új arcútatú rabszolgatartó társadalmat hívják demokráciának? •

Hittel és reménnyel

70 éves a komlói Szent Borbála templom

Fazekas Orsolya

A 15. századból való Komlói templom első kőtemploma, melynek romjait még ma is láthatjuk a Hasmany – dűlőben. Ennek közelében laktak az akkori komlóiak. Sajnos a török időkben e templom elpusztult, és hosszú évtizedeken át volt a község templom nélkül. 1924-ben a mai Ady Endre utca egyik munkáslakásában alakítottak ki egy kápolnát, melyet az új templom felépüléséig használtak. A 1937. szeptember 8-án Kisboldogasszony ünnepén tették le a komlói templom alapkövét, és három hónap múlva december 4-én Szent Borbála ünnepén szentelte fel Virág Ferenc püspök. A

templom tervezője Irsy László volt, a kivitelezést a komlói bánya végezte. Az épületet bauxitból építették, modern stílusban. A templom két fő része a szentély és a hajó. Hátul tágas kórus található. A szentélyhez két helyiség kapcsolódik, az oratórium és a sekrestye. A szentély falán Magyarok Nagyasszonya látható a magyar koronázási palástban, fején a Szent Korona. Szűz Mária kezében tartja a kis Jézust, aki kezét áldásra emeli. Őket két oldalról három-három angyal veszi körül. A szentségi oltár fölött a bányászok védőszentjének, Szent Borbálának szobra áll. Lábán megtalálhatók attribútumai: a torony és az ágyúcső. A templom boltíveit szőlőfürtök és levelek

díszítik. A hajó falán, a boltíves ablakok közt tíz magyar vonatkozású szent képe látható. A kórus alatt helyezkedik el a Lourdes-i barlang, a komlói hívek igen kedvelt ájtatossági helye. Az egész épületet magyaros párta-motívum uralja. Plébániája, melynek lelkipásztora Mátyás Imre plébános, igen gazdag programokban, közösségekben egyaránt. Az összefogást, a közös célt és hitet jelképezik mindazon események, melyek az utóbbi években történtek. Ennek az egységnek eredményeként született meg a templom 70 éves fennállása alkalmából a Hittel és reménnyel címet viselő könyv is, mely számos képpel illusztrálva mutatja be egyházközségük és épületük múltját, jelenét Árgyelán György feldolgozásában. •

Főpapi humor

„Örüljetek az Úrban és ismét mondom, örüljetek”

Ivasioka Máttyás

Szent Pál apostol sokat idézett gondolata a keresztény élet- és lélekderűjére utal, aki nem lehet tartósan borúlátó, reményvesztett, a kilátástalanság kátyújában vergődő teremtmény! S ez megmutatkozik mindennapi életvitelében, a pillanatnyi keserveket, kínos helyzeteket humorral feloldó törekvéseiben is. Az alábbiakban egy csokorra valót közlünk a nem túl távoli múlt neves főpapjainak ilyen jellegű megnyilatkozásai-
ból, derűs lelkületet sugárzó szellemes megjegyzéseiből.

A 93 évet élt XIII. Leó pápát, az első szociális enciklika, a Rerum novarum szerzőjét, aki 1878 és 1903 között között volt Szent Péter utóda, 90. születésnapján köszönti a bíboros kollégium elnöke:

- Szentatya, kívánjuk, hogy 100. születésnapját is megérje!

A pápa válasza:

- Nem szabunk határt a Gondviselésnek!

XII. Pius, a második világháborút megelőző kor pápája, egy nagyszabású kihallgatáson elébe járuló zárándokok között észrevett egy hatalmas termetű, rengő húsú, mintegy másfél mázsás tömegét keserves kinnal cipe-
lő hölgyet.

- Honnan zárandokolt Rómába leányom? – kérdezte, mikor gyűrűcsók-
ra elébe térdelt.

- Németországból – rebegte a két ol-
dalról feltámasztott dáma.

- S mi hozta ide a Vatikánba?

- A hit Szentatyám, a mélységes hitem. Mikor a terjedelmes hölgy tovahömpölygött, a pápa utána pillantott, s mosolyogva jegyezte meg környezetének:
- Íme a bizonyság: a hit hegyeket mozdít meg.

Az 1930-as években új templomot szenteltek Dorogon. Az ünnepélyes

szertartás celebrálására a világhírű egyházjogászt, Serédi Jusztánt, Magyarország bíboros hercegprímását, esztergomi érsekét kérték fel. A polgármester négylovas hintóval, népes delegációval várta a vasútállomáson. Már közelednek a megáldandó templom felé, amikor az egyik ló eldurran-
totta magát.

- Elnézést kérek eminenciás uram – mentegetőzik a polgármester.

- Semmi probléma – így a bíboros – azt hittem a ló volt...

Ugyancsak a harmincas években, a mi egyházmegyénkben történt.

Jeles költő püspökünk, Virág Ferenc (többek a máig szívesen énekelt Édes Jézus öntsd szívembe szövegírója, aki 1926-1958 között volt régióink egyházi életének első embere) egy Hugyecz nevű sokác származású káplánt plébánossá nevezett ki egy túlnyomórészt németek lakta községbe. Az atya kihallgatást kért a csillogó humoráról is ismert fő-
paptól.

- Kegyelmes uram, én ugyan jól beszélem a német nyelvet is, de ezzel a családi névvel aligha lehetek elfogadott egy sváb aluban.

- Kedves fiam – így a püspök – talán változtass nevet.

- Mégis mire gondol kegyelmes uram?

- Hát például: Pischingerre!

Következő kis történetünk már a magyar egyház legtragikusabb idejéből való. 1948. június 4-én mintegy százezres tömeg, a teljes püspöki kar jelenvoltában emlékezett az ősi kegyhely, Máriagyűd fennállásának 800. évfordulójára. A kommunista és a társutas médiumok már hónapok óta szünet nélküli otromba tüzet zúdítottak a katolikus egyházra, követelve a hitbuzgalmi iskolák államosítását, de még ennél is erőteljesebben Mindszenty József bíboros hercegprímás félreállítását, letartóztatását, elítélését. A bíboros a máriagyűdi ünnepség

előtti napon, június 3-án, szombaton érkezett Pécsre, ahol Virág Ferenc megyéspüspök vendége volt. Óriási, zömmel fiatalokból verbuválódott tömeg várta a székesegyház előtti téren a hercegprímást. (A legfőbb szervezőnek recski kényszermunka lett a „jutalma” e tetteért...) Mindenkinek a tekintete a

püspöki rezidencia erkélyére szegeződött, várva a bíboros megjelenését. Már szürkülni kezdett, gyertyák, fáklyák gyúltak, amikor kiáltás hangzott el:

- A kőtárhoz menjünk!

Azonnal átvonultunk a palota északi oldalához, melynek emeleti ablakában, gyertyáktól megvilágítva hamarosan feltűnt a prímás szikár alakja. Rövid eszmefutatását a következő szavakkal zárta:

- Pál apostolnál olvashatjuk: Ha mennyből szállott angyalok hirdetének nektek mást, mint amit tőlünk hallottatok, ne higgyetek nekik.

Majd rövid szünet után:

- Hát még ha nem is mennyből szállott angyalokról van szó!

1991 augusztusában II. János Pál

pápa hazánk vendége volt. Máriapócs-on is pontifikált ünnepi szentmisét. A magyar görög katolikus ősi búcsújáró helyére Keresztes Szilárd püspök autóján vitte el a Szentatyát – természetesen hatalmas rendőri biztosítással. Őszentsége szerette a szellemes vicceket. Útközben Keresztes püspök – olaszul – a következőt mesélte a pápának:

Ketten hálnak meg nagyjából egy időben, egy katolikus pap és egy

buszsofőr. Szent Péter elé kerülnek. Az apostol föllapozza a nagy könyvet, megkeresi a lelkész nevét, majd rövid gondolkodás után ki mondja a szentenciát:

- Fiam lényegében szép, erényes életet éltél, ám voltak kisebb kisiklásaid is. Másfél éves vezeklés, tisztítótűz után az üdvözültek közé kerülsz majd. A pap belenyugszik az ítéletbe, Szent Péter megkeresi a könyvben a buszsofőr nevét.

- Fiam, te azonnal a mennyországba kerülsz.

A katolikus papnak bizony nemigen tetszik az ítélet, méltatlankodik. Mire az apostolfejedelem:

- Ja fiam, amikor te prédikáltál, a fél templom aludt. Amikor ez a sofőr vezetett, mindenki imádkozott a buszban.

Őszentsége élénken derült a püspök úr tréfáján. •

Az Irgalmasok pécsi kórházának históriája

A Pécsi Krónika sorozat hatodik kötete látott napvilágot decemberben, ezúttal Dr. Schmidt Pál (*lapunk állandó szerzője*) és Dr. Süle Tamás orvosok tolla által.

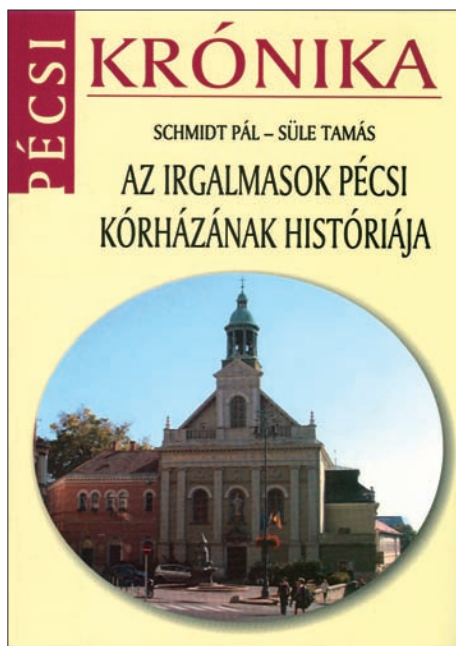
A legújabb kötet Az Irgalmasok pécsi kórházának históriája címmel jelent meg. A sorozat egyébként, mint a címe is mutatja, a város történetét dolgozza fel, így szó esett már Pécs valaha volt kulturális központjáról, a Nádor Szállóról, de a pécsi villamos közlekedéséről is.

A legújabb mű, melynek előszavát Pécs egyetlen irgalmas rendi atyja Morvay Imre Pio írta, négy részre tagolódik. Elsőként megismerkedhetünk az Irgalmas Rend születésének történetével. Végigkísérhetjük Istenes János kalandos életútját, a mély szakadékoktól, az isteni út megtalálásáig. Megtudhatjuk, hogyan tapasztalta meg saját bőrén a nyomorúságot, miért jutott arra az elhatározásra, hogy segít az ínségben, szenvedésben élőkön.

„El cour mande”, „A szív parancsoljon”. E jelmondat kísérte tevékenységét, mellyel maradandót alkotott. Letette az ápolás rendjének alapjait, melynek következményeként a mai napig élő és működő rendet hozott létre.

A könyv második fejezete az Irgalmasok pécsi kórházának történetét beszéli el, 1796-tól, az államosításig, 1950-ig terjedően. Süle Tamás tollából megismerhetjük a kórház alapítását, a kezdeti működését, mindazt a nehézséget, melyen túl kellett jutnia. Ebben a részben benne foglaltatik a Gránátalma Patika is, mely szintén a mai napig üzemel. Bár a fejezetcím erre nem utal, de az utolsó néhány oldalon már az újra indulásról olvashatunk egy 1991. március 15-i újságcikk alapján.

Sok-sok képpel, kedves történettel, visszapillantásokkal, emlékekkel, nevezetes események felidézésével kerül bemutatásra a két szerző saját szakterületének bemutatása. Süle Tamás a II. sz. Belgyógyászati Klinikáról ír, a kezdetektől, sőt, az előzményektől, egészen 1998-ig. Ez a dátum vízválasztó volt, ugyanis ebben az évben hagyta el a kórházat a belgyógyászati klinika, mely ma már a Pacsirta utcában működik.

Schmidt Pál a II. sz. Sebészeti Klinika történetét dolgozza fel, melyben szintén számos képpel, ismert és ismeretlen történettel, arcokkal, mozzanatokkal teszi szemléletessé írását. Érdekes megfogalmazás, amely a fejezet alcímeként szerepel: „klinika született - élt 48 évet”. Kicsit talán búskomoran hangzik, magában foglalva minden nehézséget, gondot, mellyel az egészségügy napjainkban is küzd – egyre erőteljesebben –, de a mondatban benne a büszkeség, miszerint a fejezetben szereplő nevek részesei lehetnek egy új intézmény születésének, életet, gyógyulást adhattak sok-sok beteg ember számára.

Mindkét nagy fejezet, mely az átélt percekről szól, sugározza a szerzők elhivatottságát, a szakmai iránti tiszteletét, és a bennük rejlő mély belső,

érzelmi vonásokat. Úgy gondolom, ezek a tulajdonságok, ezek a mély érzések voltak azok, melyek átsegítették őket a nehéz időkön, és amelyek erőt, küldetést adtak a mű létrejöttéhez.

A könyv megvásárolható Pécs könyvesboltjaiban.

Fazekas Orsolya

„A misszió nem áldozat, hanem kiváltság.”
(Szent József Freinademetz SVD)

- nagybőjti missziós lelkigyakorlat -

Helyszín:
Szent Imre Missziósház, Kőszeg, Park u. 1.

Időpont: 2008. február 22-24.
Jelentkezési határidő: 2008. február 15.

Minden 15-35 év közötti férfit sok szeretettel várunk!

További információkat szívesen adnak:

Zabos Róbert SVD testvér és Szent Imre Missziósház 9730-Kőszeg, Park u. 1. Tel: 06-84/562-205 mobil: 06-30/626-0544	Magung František SVD atya Nádasdéli Missziósház 1223-Budapest, Bajcsy-Zs. u. 3-5. Tel: 06-34/542-7222 e-mail: misszio@verbita.hu web: www.verbita.hu
---	--

Verbita Misszió

Szent Imre Missziósház
Park u. 1.
Pf. 74.
9730-Kőszeg

tel.
fax
mail
web

94/562-205
94/562-205
misszio@verbita.hu
www.verbita.hu

Kőszeg, 2007. január 14.

Kedves Barátunk!

Sok szeretettel köszöntelek verbita közösségünk nevében.

Mint az elmúlt évek során, idén is megszervezésre kerül a nagybőjti missziós lelkigyakorlat kőszegi Szent Imre Missziósházunkban.

A 2008. Szent Arnold Janssen alapító atyánk és Szent József Freinademetz első verbita misszionárius emlékére egész Társaságunk számára. Az év során megrendezésre kerülő programok az ő lelkiségük és missziós hivatásuk felé irányul.

Sok szeretettel várunk minden 15-35 év közötti férfit arra a hétvégére, amely alatt a következőkről igyekszünk közösen elmélkedni:

„Van-e konkrét és jó döntés? miért kell döntenem? mit választhatok? Sokszor annyi erőt fektetünk abba, hogy nem-hétköznapiak legyünk, hogy észre sem vesszük, hogy ezt ugyanúgy tesszük, mint mindenki más. Mégis, mitől vagyok kiváltságos?” Alapozva mindezt Szent József atya gondolatára: *a misszió nem áldozat, hanem kiváltság.*

Keresztény hivatásunk elválaszthatatlan a missziós küldetéstől. Ezt ma már nem csak a távoli kontinensek hittérítő munkájára értjük, hanem a közvetlen környezetünkben folyó apostoli- és szociális munkára is.

Természetesen az előző évekhez hasonlóan idén is helyet kap az ismerkedés, kapcsolódás, (lehetőség szerint) kirándulás.

Jelentkezési határidő: 2008. február 15.

Időpont: 2008. febr. 22. (péntek) 18:00-tól febr. 24. (vasárnap) 12:00-ig.

Helyszín: Szent Imre Missziósház, 9730-Kőszeg, Park u. 1.

A lelkigyakorlat költségeit (szállás, étkezés) önkéntes és lehetőség szerinti hozzájárulásból fedezzük.

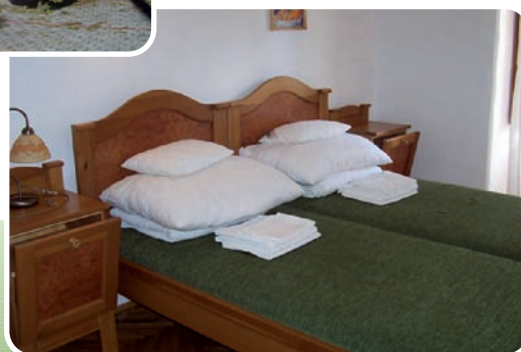
Az Isteni Ige szeretetében

Magung František SVD atya

és

Zabos Róbert SVD testvér

Siklós-Máriagyűdön a Domus Mariae Zarándokház szeretettel várja a híveket!

Az átutazóknak háromfogásos ebédet is tudunk biztosítani.
Foglalás csak előzetes bejelentkezéssel lehetséges!

Férőhely: 33 + 10 fő

Harkányban: 10 + 2 fő

**Lelkigyakorlatok, táborok,
családi ünnepek lebonyolítását vállaljuk.**
(esküvők, keresztelők, házassági évfordulók, stb.)

ZARÁNDOKHÁZ: 72/579-373

Varga Adrienn: 30/826-5026

zarandokhazgyud@gmail.com

PÉCSI PÜSPÖKI PROGRAMIRODA:

72/513-071, 72/513-080

programiroda2@pphf.hu

www.zarandokhazgyud.extra.hu